Utdannings-
direktoratet

Eksamen

24.11.2023

SAM3023 Rettslære 2

Sjå eksamenstips på baksida!
Se eksamenstips på baksiden!

Nynorsk/Bokmål

This document is available free of charge on studocu

Nynorsk

Eksamensinformasjon	
Eksamenstid	Eksamen varer i 5 timar.
Hjelpemiddel	Alle hjelpemiddel er tillatne, bortsett frå ope internett og andre verktøy som kan brukast til kommunikasjon. Når du bruker nettbaserte hjelpemiddel under eksamen, har du ikkje lov til å kommunisere med andre. Samskriving, chat og andre måtar å utveksle informasjon med andre på er ikkje tillatne.
Bruk av kjelder	Dersom du bruker kjelder i svaret ditt, skal du alltid føre dei opp på ein slik måte at lesaren kan finne fram til dei. Du skal føre opp forfattar og fullstendig tittel på både lærebøker og annan litteratur. Dersom du bruker utskrifter eller sitat frå internett, skal du føre opp nøyaktig nettadresse og nedlastingsdato.
Vedlegg	Det er ingen vedlegg.
Informasjon om oppgåva	Du skal svare på alle oppgåvene.
Informasjon om vurderinga	Sjå eksamensrettleiinga med kjenneteikn på måloppnåing til sentralt gitt skriftleg eksamen. Eksamensrettleiinga finn du på nettsidene til Utdanningsdirektoratet.

Oppgåve 1

Elin er 25 år og jobbar som lektor ved Lykkevika vidaregåande skule, der ho underviser i faget musikk fordjuping. Sommaren 2022 treffer ho den tre år eldre Liv. Tonen mellom dei er god, og i august inviterer Elin med seg Liv på ein date. Dei dreg til Kulturkafeen i Lykkevika. Der skal det vere ei pop-up-utstilling i samband med 45-årsdagen for rockekongen Elvis Presleys død. Eigaren av Kulturkafeen er stor fan av Elvis og har samla på Elvis-effektar sidan barndommen.

Liv og Elin tek kvar sin kaffikopp i handa og går for å kikke på utstillinga. Liv held opp den eine tingen etter den andre, og Elin fortel entusiastisk om Elvis' liv og musikk. Det er mange menneske på Kulturkafeen denne dagen. Liv plukkar opp eit gammalt vekeblad med bilete av Elvis på framsida. Ho mister balansen eit sekund og søler masse kaffi over vekebladet, som blir heilt øydelagt.

Eigaren av Kulturkafeen blir opprørt då han ser kva som har skjedd. Han peikar på eit lite skilt av messing som heng på veggen over utstillinga. Der står det: «BERRE SJÅ, MEN IKKJE RØRE». Liv seier ho trudde skiltet var ein del av utstillinga.

Vekebladet frå 1977 hadde ein verdi på 500 kroner. Eigaren forlanger at Liv må erstatte dette. Liv meiner på si side at dette berre er tull. Når eigaren vel å ha ei utstilling i ein kafe, må han rekne med at ting kan bli øydelagde, meiner ho.

- Drøft dei rettslege problemstillingane som oppgåva reiser.

Oppgåve 2

Leif gler seg til å få båten han bestilte før påske. Båten er på 18 fot og har ein motor på heile 90 hestekrefter. Leif har spart pengar til båten i fleire år og betaler 250 000 kroner kontant til båtseljaren.

Båten blir levert 1. juni same året, og han blir sjøsett 10. juni. Dagen etter inviterer Leif med seg to kameratar på båttur. Dei set kursen mot ein av holmane i fjorden utanfor heimstaden hans.

Båtturen ut til holmen går problemfritt. Kameratane frydar seg, og stemninga er på topp.

Dei ankrar opp båten utanfor holmen, hoppar i sjøen, badar og koser seg. Etter at dei er ferdige med badinga, skal dei klatre opp badestigen som er festa bak på båten. Idet Leif stig opp på det første trinnet på stigen, losnar stigen og søkk til botnen. Dei får dermed alle problem med å komme seg opp igjen i båten, men greier det til slutt etter mykje strev.

Leif irriterer seg over at dette skjer på ein heilt ny båt, og dei blir samde om å avbryte turen og køyre heim igjen. Leif vrir om nøkkelen som skal starte motoren, men motoren startar ikkje. I staden byrjar det å ryke av han. Dei ser at ein del i motoren er smelta, og motoren ser ganske øydelagd ut. Dei ringjer derfor til politiet, som kjem med ein patruljebåt og sleper dei til land.

Vel heime overraskar mora han med ein tur til Spania, med avreise dagen etter. Leif får fullt opp med å gjere seg klar til turen og gløymer heile reklamasjonen han har tenkt å gi til båtseljaren.

This document is available free of charge on studocu

To dagar etter at Leif kjem heim igjen frå Spania, får han kyssesykje. Det fører til at han blir veldig slapp i lang tid.

Tre månader etter båtkjøpet reklamerer Leif på motoren og båtstigen. Båtseljaren seier at dette er altfor seint. Skal du reklamere, må du gjere det med ein gong du oppdagar mangelen, seier han. Leif er ikkje einig og blir irritert av den dårlege servicen han blir møtt med. Han krev ny motor og båtstige.

- Drøft dei rettslege problemstillingane som oppgåva reiser.

Oppgåve 3

Endeleg er det sol og sommarvarme i Lillevik. Kari Hestehov og Marte Kirkerud vil ta seg ein badetur. Kari har sidan ho var lita jente, bada i eit lite vatn i nærleiken. Dei bestemmer seg for å gå dit, der er det også er fint å grille.

Då jentene spaserer mot stien til badeplassen, møter dei til si store overrasking eit skilt med påskrifta «privat veg». I tillegg er stien sperra av eit gjerde. Jentene blir heilt sjokkerte når dei ser dette, og veit ikkje om dei tør å gå vidare. Marte kjem på at ho i rettslæretimen har lært om allemannsretten, og seier til Kari at dei har rett til å bruke stien uansett. Jentene vel derfor å klatre over gjerdet for å komme til badeplassen.

Det blir mykje bading og grilling av pølser. Eingongsgrillen er framleis varm idet dei skal gå. «Han er for varm til å bere», seier Kari. «Vi lèt han liggje mellom steinane», seier Marte.

Peder Ås bur i eit hus like ved der stien startar. Det er han som har sett opp gjerdet som sperrar turstien, og det er han som har sett opp skiltet. Når han ser Kari og Marte klatre over gjerdet på veg vekk frå badeplassen, spring han mot dei. «Hallo, de kan ikkje bruke stien», seier han. «Vi har lov til å bruke turstien», seier Kari. «Det er jo ikkje akkurat hagen din!», seier Marte. Peder svarer at før var det 5–10 personar som gjekk der dagleg, men etter at badeplassen blei ein populær stad å ta bilete til Instagram på, så endra talet seg til over 300 menneske dagleg. «No har det gått for langt. Det er til for stor sjenanse», seier Peder. «Dessutan gir ikkje allemannsretten høve til å forsøple annan manns eigedom», seier Peder og peikar bort på eingongsgrillen han ser borte ved badeplassen.

- Drøft dei rettslege problemstillingane som oppgåva reiser.

Bokmål

Eksamensinformasjon	
Eksamenstid	Eksamen varer i 5 timer.
Hjelpemidler	Alle hjelpemidler er tillatt, bortsett fra åpent internett og andre verktøy som kan brukes til kommunikasjon. Når du bruker nettbaserte hjelpemidler under eksamen, har du ikke lov til å kommunisere med andre. Samskriving, chat og andre måter å utveksle informasjon med andre på er ikke tillatt.
Bruk av kilder	Hvis du bruker kilder i besvarelsen din, skal du alltid oppgi dem på en slik måte at leseren kan finne fram til dem. Du skal oppgi forfatter og fullstendig tittel på både lærebøker og annen litteratur. Hvis du bruker utskrifter eller sitater fra internett, skal du oppgi nøyaktig nettadresse og nedlastingsdato.
Vedlegg	Det er ingen vedlegg.
Informasjon om oppgaven	Du skal svare på alle oppgavene.
Informasjon om vurderingen	Se eksamensveiledningen med kjennetegn på måloppnåelse til sentralt gitt skriftlig eksamen. Eksamensveiledningen finner du på Utdanningsdirektoratets nettsider.

This document is available free of charge on studocu

Oppgave 1

Elin er 25 år og jobber som lektor ved Lykkevika videregående skole, der hun underviser i faget musikk fordypning. Sommeren 2022 treffer hun den tre år eldre Liv. Tonen mellom dem er god, og i august inviterer Elin med seg Liv på en date. De drar til Kulturkafeen i Lykkevika. Der skal det være en pop-up-utstilling i forbindelse med 45-årsdagen for rockekongen Elvis Presleys død. Eieren av Kulturkafeen er stor fan av Elvis og har samlet på Elvis-effekter siden barndommen.

Liv og Elin tar hver sin kaffekopp i hånden og går for å kikke på utstillingen. Liv holder opp den ene tingen etter den andre, og Elin forteller entusiastisk om Elvis' liv og musikk. Det er mange mennesker på Kulturkafeen denne dagen. Liv plukker opp et gammelt ukeblad med bilde av Elvis på framsiden. Hun mister balansen et sekund og søler masse kaffe over ukebladet, som blir helt ødelagt.

Eieren av Kulturkafeen blir opprørt da han ser hva som har skjedd. Han peker på et lite skilt av messing som henger på veggen over utstillingen. Der står det: «BARE SE, MEN IKKE RØRE». Liv sier hun trodde skiltet var en del av utstillingen.

Ukebladet fra 1977 hadde en verdi på 500 kroner. Eieren forlanger at Liv må erstatte dette. Liv mener på sin side at dette bare er tull. Når eieren velger å ha en utstilling i en kafe, må han regne med at ting kan bli ødelagt, mener hun.

- Drøft de rettslige problemstillingene som oppgaven reiser.

Oppgave 2

Leif gleder seg til å få båten han bestilte før påske. Båten er på 18 fot og har en motor på hele 90 hestekrefter. Leif har spart penger til båten i flere år og betaler 250 000 kroner kontant til båtselgeren.

Båten blir levert 1. juni samme år, og den blir sjøsatt 10. juni. Dagen etter inviterer Leif med seg to kamerater på båttur. De setter kursen mot en av holmene i fjorden utenfor hjemstedet hans.

Båtturen ut til holmen går problemfritt. Kameratene fryder seg, og stemningen er på topp.

De ankrer opp båten utenfor holmen, hopper i sjøen, bader og koser seg. Etter at de er ferdige med badingen, skal de klatre opp badestigen som er festet bak på båten. Idet Leif stiger opp på det første trinnet på stigen, løsner stigen og synker til bunns. De får dermed alle problemer med å komme seg opp igjen i båten, men greier det til slutt etter mye strev.

Leif irriterer seg over at dette skjer på en helt ny båt, og de blir enige om å avbryte turen og kjøre hjem igjen. Leif vrir om nøkkelen som skal starte motoren, men motoren starter ikke. Isteden begynner det å ryke av den. De ser at en del i motoren er smeltet, og motoren ser ganske ødelagt ut. De ringer derfor til politiet, som kommer med en patruljebåt og sleper dem til land.

Vel hjemme overrasker moren ham med en tur til Spania, med avreise dagen etter. Leif får fullt opp med å gjøre seg klar til turen og glemmer hele reklamasjonen han har tenkt å gi til båtselgeren.

To dager etter at Leif kommer hjem igjen fra Spania, får han kyssesyke. Det fører til at han blir veldig slapp i lang tid.

Tre måneder etter båtkjøpet reklamerer Leif på motoren og båtstigen. Båtselgeren sier at dette er altfor sent. Skal du reklamere, må du gjøre det med en gang du oppdager mangelen, sier han. Leif er ikke enig og blir irritert av den dårlige servicen han blir møtt med. Han krever ny motor og båtstige.

- Drøft de rettslige problemstillingene som oppgaven reiser.

Oppgave 3

Endelig er det sol og sommervarme i Lillevik. Kari Hestehov og Marte Kirkerud vil ta seg en badetur. Kari har siden hun var liten jente, badet i et lite vann i nærheten. De bestemmer seg for å gå dit, der er det også er fint å grille.

Da jentene spaserer mot stien til badeplassen, møter de til sin store overraskelse et skilt med påskriften «privat vei». I tillegg er stien sperret av et gjerde. Jentene blir helt sjokkerte når de ser dette, og vet ikke om de tør å gå videre. Marte kommer på at hun i rettslæretimen har lært om allemannsretten, og sier til Kari at de har rett til å bruke stien uansett. Jentene velger derfor å klatre over gjerdet for å komme til badeplassen.

Det blir mye bading og grilling av pølser. Engangsgrillen er fremdeles varm idet de skal gå. «Den er for varm til å bære», sier Kari. «Vi lar den ligge mellom steinene», sier Marte.

Peder Ås bor i et hus like ved der stien starter. Det er han som har satt opp gjerdet som sperrer turstien, og det er han som har satt opp skiltet. Når han ser Kari og Marte klatre over gjerdet på vei vekk fra badeplassen, løper han mot dem. «Hallo, dere kan ikke bruke stien», sier han. «Vi har lov til å bruke turstien», sier Kari. «Det er jo ikke akkurat hagen din!», sier Marte. Peder svarer at før var det 5–10 personer som gikk der daglig, men etter at badeplassen ble et populært sted å ta bilder til Instagram på, så endret antallet seg til over 300 mennesker daglig. «Nå har det gått for langt. Det er til for stor sjenanse», sier Peder. «Dessuten gir ikke allemannsretten anledning til å forsøple annen manns eiendom», sier Peder og peker bort på engangsgrillen han ser borte ved badeplassen.

- Drøft de rettslige problemstillingene som oppgaven reiser.

This document is available free of charge on studocu

Utdannings-
direktoratet

TIPS TIL DEG SOM AKKURAT HAR FÅTT EKSAMENSOPPGÅVA:

- Start med å lese oppgåveinstruksen godt.
- Hugs å føre opp kjeldene i svaret ditt dersom du bruker kjelder.
- Les gjennom det du har skrive, før du leverer.
- Bruk tida. Det er lurt å drikke og ete undervegs.

Lykke til!

TIPS TIL DEG SOM AKKURAT HAR FÅTT EKSAMENSOPPGAVEN:

- Start med å lese oppgaveinstruksen godt.
- Husk å føre opp kildene i svaret ditt hvis du bruker kilder.
- Les gjennom det du har skrevet, før du leverer.
- Bruk tiden. Det er lurt å drikke og spise underveis.

Lykke til!